

Sygn. akt VI GC 394/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Harmata

Protokolant: Małgorzata Florek

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: Przedsiębiorstwa Przewozowego (...) Spółki z o. o. w R.

przeciwko: (...) Spółce z o. o. w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego (...) Spółki z o. o. w W. na rzecz powoda

Przedsiębiorstwa Przewozowego (...) Spółki z o. o. w R. kwotę 113 269,88 zł (słownie: sto trzynaście tysięcy dwieście sześćdziesiąt dziewięć złotych 88/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6.11.2015r. do dnia zapłaty,

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9 281 zł (słownie: dziewięć tysięcy dwieście osiemdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

sygn. akt VI GC 394/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 29 kwietnia 2016 r.

Pozwem z dnia 6 listopada 2015 r. powód Przedsiębiorstwo Przewozowe (...) sp. z o.o. w R. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) sp. o.o. w W. kwoty 113 269,88 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu i kosztami postępowania.

W uzasadnieniu żądania pozwu wskazał, że strony zawarły umowę o sprzedaż paliwa, pozwany zaś zalega z zapłatą ceny objętej wymienionymi w pozwie fakturami VAT. Na żadaną kwotę składają się należności główne z faktur VAT oraz naliczone na dzień poprzedzający wniesienie pozwu odsetki ustawowe. Pozwany nie zapłacił ceny pomimo wezwania do zapłaty i doręczenia faktur VAT.

Pozwany w sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwany przyznał zawarcie umowy sprzedaży paliwa, wyspecyfikowanego w wymienionych w pozwie fakturach VAT. Podniósł zarzut potrącenia kary umownej w wysokości 100 000 euro, naliczonej w oparciu o postanowienia zlecenia transportowego z dnia 16.12.2014 r. nr (...), a to w związku z naruszeniem zakazu prowadzenia rozmów i negocjacji z kontrahentami w trakcie realizacji zlecenia oraz w okresie rok później. Pozwany wyjaśnił, że

strony zawierały umowy zleceń transportowych, w oparciu o które powód jako przewoźnik dokonywał na zlecenie pozwanego jako spedytora przewozów, zamawianych m.in. przez spółkę (...)L. w M.. Powód dokonując przewozu w oparciu o w/w zlecenie zaakceptował jego warunki, w tym także dotyczące kary umownej, następnie wystawił fakturę VAT nr (...) z dnia 29.12.2014 r. Poprzednie zlecenia, w oparciu o które powód wykonywał przewozy, także zawierały zastrzeżenie kary mownej, początkowo na czas zlecenia, następnie na okres roku po jego wykonaniu. Na przełomie 2014r. i 2015r. z pracy na jego rzecz zrezygnowali praktycznie wszyscy pracownicy działu spedycji, następnie zatrudnieni przez powoda, co wiązało się z utratą dotychczasowego klienta (...)L. i jego przejęciem przez powoda. W ocenie pozwanego powyższe doprowadziło do złamania zakazu na wypadek którego zastrzeżona została kara umowna. Pozwany wzywał powoda do zapłaty kary umownej, pismem z dnia 22.12.2015 r. złożył mu oświadczenie o potrąceniu w/w kary z roszczeniami objętymi pozwem wniesionym w niniejszej sprawie.

W odpowiedzi na sprzeciw powód zakwestionował istnienie wierzytelności z tytułu kary umownej, zaprzeczając zawarciu umowy w tym zakresie.

Powód wskazał na sposób zawierania umów przewozu za pośrednictwem komunikatora internetowego lub mailowo praktykowany między stronami, poprzez pracowników stron, zarzucając, iż pracownik powoda nie miał upoważnienia do zawierania umów w zakresie kar umownych. Pozwany nigdy nie ustalił treści takiej klauzuli z zarządkiem powoda, na co też wskazuje treść sprzeciwu. Roszczenie z tytułu kary umownej zostało sformułowane dopiero na etapie powstania pomiędzy stronami sporu objętego innym postępowaniem sądowym V GNC 3307/15 i skierowania sprawy do egzekucji, co wskazuje na jego fikcyjność, zaprzeczył, aby o uznaniu postanowienia dotyczącego kary umownej świadczyło posłużenie się w tym postępowaniu zleceniem nr (...). Odnośnie treści spornej klauzuli powód wskazał, na niezdefiniowanie w niej „klienta” i zaprzeczył, aby był nim (...)L. Powód nadto zakwestionował ważność klauzuli zakazującej konkurencji na okres roku po wykonaniu zlecenia jako sprzecznej z zasadami współżycia społecznego i przepisami prawa, a to art. 3 i 15 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Ponadto wskazał, że w roku 2012 współpracował z (...)L. oraz podniósł, iż na rozstrzygnięcie sprawy nie ma wpływu kwestia pracowników, którzy niejednokrotnie zmieniali pracodawców. Z ostrożności procesowej powód wniósł o miarkowanie kary umownej.

Pozwany w piśmie przedłożonym na rozprawie w dniu 16.03.2016 r. podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie i ponadto wskazał, że powód nie oświadczył o braku zgody na postanowienie dotyczące kary umownej, które to zastrzeżenie dotyczy umowy głównej i nie jest koniecznym zawieranie umowy odrębnej tym zakresie. Wskazał też, iż z listów przewozowych CMR w oczywisty sposób wynikało kto jest „klientem” którego dotyczyło. Podjął też polemikę odnośnie zasad uczciwej konkurencji oraz wysokości kary umownej.

W dalszym toku sprawy strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Strony postępowania, powód Przedsiębiorstwo Przewozowe (...) sp. z o.o. w R. jako sprzedawca i pozwany (...) sp. o.o. /poprzednio działający pod firmą (...) sp. o.o./ jako kupujący zawarły umowę sprzedaży paliwa. Towar został wydany, powód wystawił pozwanemu z tytułu ceny faktury Vat, a to nr:

- nr (...) na kwotę 40 882,99 zł. z której wysokość odsetek ustawowych skapitalizowanych na dzień poprzedzający wniesienie pozwu to 887,10 zł.

- nr (...) na kwotę 928,32 zł. z której wysokość odsetek ustawowych skapitalizowanych na dzień poprzedzający wniesienie pozwu to 20,14 zł. ,

- nr (...) na kwotę 331,10 zł. z której wysokość odsetek ustawowych skapitalizowanych na dzień poprzedzający wniesienie pozwu to 5,88 zł. ,

-nr (...) na kwotę 27 306,74 zł. z której wysokość odsetek ustawowych skapitalizowanych na dzień poprzedzający wniesienie pozwu to 484,79 zł. ,

-nr (...) na kwotę 1003,08 zł. z której wysokość odsetek ustawowych skapitalizowanych na dzień poprzedzający wniesienie pozwu to 14,73 zł. ,

-nr (...) na kwotę 40 805,78 zł. z której wysokość odsetek ustawowych skapitalizowanych na dzień poprzedzający wniesienie pozwu to 599,23 zł.

Należność z tytułu ceny i odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w zapłacie wynikająca z w/w faktur Vat nie została zapłacona, pomimo wezwania do zapłaty.

dowody: umowy o sprzedaż paliwa z dnia 2.07.2014 wraz z wykazem samochodów k. 7-11, faktury nr (...), (...), (...), (...), (...), (...), wraz z dowodami WZ k. 12- 63, wezwania do zapłaty z dnia 3.11.2015 k. 64-65, krs dot. powoda k. 66-71, krs dot. pozwanego k. 72-79,

Pozwany odmawiając zapłaty należności, wezwał powoda do zapłaty kary umownej i złożył następnie powodowi oświadczenie w przedmiocie potrącenia swojej wierzytelności z tytułu kary umownej w wysokości 100 000 euro za naruszenie zakazu prowadzenia rozmów i negocjacji z klientem pozwanego w okresie roku po wykonaniu zlecenia, zastrzeżonych w zleceniu transportowym nr (...) z dnia 12.12.2014 r., wskazanym w fakturze VAT nr (...).

Wezwanie do zapłaty kar umownych poprzedzało skierowanie przeciwko pozwanemu do egzekucji nakazu zapłaty sygn. akt V GNc 3307/15 obejmującego m.in. wierzytelność z tytułu zapłaty wynagrodzenia za transport objętego w/ w zleceniem transportowym i fakturą VAT.

dowody: oświadczenie w przedmiocie potrącenia z dnia 22.12.2015 r. k. 167, - pełnomocnictwo z dnia 21. października 2015 r., k. 174, wezwanie z dnia 30.10.2015 r. 177, wydruk z archiwum NBP ze średnimi kursami walut na dzień 22.12.2015 k. 166, wniosku powoda z dnia 9.10.15 o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko pozwanemu k. 240-242, pisma komornika sądowego w J. z dnia 13.10.2015 o zajęciu wierzytelności pozwanego, k.243-244,

Powód jako przewoźnik wykonywał przewozy zlecane mu przez pozwanego jako spedytora. Powód był jednym z przynajmniej dwojga przewoźników, którym zlecał przewozy pozwany. Pozwany początkowo nie zajmował się przewozem, zakresem jego działalności objęta była wyłącznie spedycja, następnie także sam realizował część przewozów.

dowody: zlecenie transportowe nr (...) z dnia 24. marca 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 31. marca 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 17. lutego 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 13. marca 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 3. grudnia 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 15. grudnia 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 4. grudnia 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 15. grudnia 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 10. grudnia 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 17. grudnia 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 26. listopada 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 4. grudnia 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 19. listopada 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 15. grudnia 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 12. listopada 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 17. listopada 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 17. października 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 28. października 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 7. października 2014 r., faktura vat nr (...) z dnia 16 października 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 18. września 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 23. września 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 17. kwietnia 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 15. maja 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 7. maja 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 16. maja 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 28. maja 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 3. czerwca 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 11. czerwca 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 30. maja 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 16. czerwca 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 30. czerwca 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 22. stycznia 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 30. stycznia 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 25. lutego 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 4. marca 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 13. marca 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 25. marca 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 1. kwietnia 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 8. kwietnia 2014 r., zlecenie transportowe nr (...) z dnia 21. marca 2014 r., faktura VAT nr (...) z dnia 28. marca 2014, zlecenie transportowe nr (...) z dnia 1. kwietnia 2014 r.,

faktura VAT nr (...) z dnia 8. kwietnia 2014 r. zlecenie transportowe nr (...) z dnia 16. grudnia 2014 r. faktura VAT nr (...) z dnia 19. grudnia 2014 r., list przewozowy CMR, k. 98– k. 165, zeznania świadka Ł. B. k. 320 - 322, zeznania świadka J. P. (S.) k. 322-324, zeznania świadka A. R. k. 324-326, zeznania świadka S. H. k. 326 - 329, zeznania świadka K. D. k. 329-330, zeznania świadka R. M. k. 377- 378, zeznania słuchanego w charakterze pozwanego W. D. k. 382

Sposób pozyskiwania i realizacji zlecenia transportowego od (...).L. miał następujący przebieg:

Pracownik pozwanego S. H., kierująca spedycją, pozostająca we współpracy z tym kontrahentem, otrzymywała od niego zlecenie przewozu, ustalając z nim podstawowe dane dla tego przewozu (miejsce załadunku, rozładunku, przewoźne). Przyjąwszy zlecenie decydowała w zależności od możliwości realizacji tego przewozu czy będzie on realizowany przez pozwanego, czy też zleci go dalszemu przewoźnikowi. Jeżeli pozwany nie dysponował odpowiednim taborem, zlecała ten przewóz innemu przewoźnikowi, jeżeli był to powód tj. Przedsiębiorstwo Przewozowe (...) sp z o.o. w R. kontaktowała się z pracownikiem powoda Ł. B. telefonicznie lub mailowo. Podczas rozmowy telefonicznej lub w mailu S. H. zgłaszała mu , że ma import z Hiszpanii, pytając czy ma wolny samochód. Jeżeli powód dysponował samochodem, którym mógł zrealizować ten transport, podawał jej nr samochodu, w/w uzgadniali czas i miejsce załadunku, wyładunku, wysokość przewoźnego. Podczas tej rozmowy dochodziło więc do zlecenia przez pracownika pozwanego i przyjęcia zlecenia przez pracownika powoda o treści wyłącznie objętej tą rozmową, zawierającej istotne i wystarczające dane, elementy, umowy przewozu (określenie samochodu, czasu, miejsca załadunku i rozładunku oraz wysokości przewoźnego). Na tej to podstawie Ł. B. pracownik pozwanego wysyłał samochód, przystępował do realizacji przewozu, przy czym samochód ten niejednokrotnie wysyłany był przed otrzymaniem druku zlecenia w drodze faksu lub e-miał. Zlecenie to bowiem w praktyce stron nosiło charakter porządkowy, jego numer potrzebny był do wystawianej faktury. Dlatego też S. H., uprzednio poczyniwszy w/w uzgodnienia zlecała pracownikom pozwanego, aby wygenerowali z systemu druk zlecenia transportowego i przesłali mailem lub faksem niniejsze powodowi, dla celów technicznych i porządkowych, dla wpisania nr danego zlecenia w następnie wystawianej przez powoda fakturze. Powód zawierając umowę przewozu mógł wnioskować, kto jest zleceniodawcą pozwanego, w oparciu o swoje doświadczenie we współpracy z pozwanym i ogólną wiedzę dotyczącą kontrahentów pozwanego.

dowody: zeznania świadka Ł. B. k. 320 - 322, zeznania świadka J. P. (S.) k. 322-324, zeznania świadka S. H. k. 326 - 329, zeznania świadka K. D. k. 329-330, zeznania świadka R. M. k. 377- 378, dowodu dostawy nr dostawy (...) . 344, dowodu dostawy nr (...) k. 345 zeznania słuchanego w charakterze pozwanego W. D. k. 382,

Stosując wyżej opisaną praktykę strony postępowania powód jako przewoźnik, pozwany jako spedytor zawarły umowę przewozu z dnia 16.12.2014 r. dotyczącą przewozu na trasie Hiszpania – Polska, nadawcą był podmiot hiszpański C. S..L., uzgadniając podstawowe warunki umowy przewozu, a to w zakresie załadunku, dostawy, frachtu, trasy, dat przewozu. Po stronie powoda działał jego pracownik Ł. B., po stronie pozwanego S. H.. Przedmiotem dokonanych tą drogą ustaleń nie były kary umowne zastrzeżone za jakikolwiek wypadek złamania zakazu kontaktowania się z klientem zlecającego w jakikolwiek sposób .

dowody: częściowo zlecenie transportowe nr (...) k. 162-164, wiadomość e-mail z dnia 16.12.2014 przesłanej przez pozwanego powodowi wraz z załącznikiem w postaci zlecenia (...) k. 192 – 194, kopia pozwu k. 195-198 i faktury VAT nr (...) i listu przewozowego k. 199 - 200 k. 200, z dokumentów Sądu Rejonowego w Rzeszowie sygn.. akt V GNc 3307/15 k. 21, 29, 30 oraz pozwu k. 4-7, fotokopii listu przewozowego CMR k. 22 do 25, faktura VAT wystawiona przez Pozwanego (...).L.,k. 346, zeznania świadka Ł. B. k. 320 - 322, zeznania świadka S. H. k. 326 - 329, zeznania świadka K. D. k. 329-330, zeznania świadka R. M. k. 377- 378, e-mail z dnia 12.12.2014 k. 289

Po zawarciu umowy powodowi zgodnie z dotychczasową praktyką, zostało w dniu 16.12.2014 r. drogą elektroniczną przesłane jako załącznik do poczty elektronicznej zlecenie transportowe nr (...). Powód wystawiając z tytułu wynagrodzenia za przewóz fakturę VAT nr (...) wpisał w niej w/w numer zlecenia.

W pkt 11 zlecenia transportowego widniał zapis zobowiązujący zleceniobiorcę pod rygorem zapłaty kary umownej w wysokości 100 000 euro do nieprowadzenia żadnych rozmów i negocjacji z kontrahentem zleceniodawcy na rzecz którego wykonywane jest świadczenie transportowe w czasie jednego roku po realizacji tego zlecenia.

dowody: częściowo zlecenie transportowe nr (...) k. 163-164, wiadomość e-mail z dnia 16.12.2014 przesłanej przez pozwanego powodowi wraz z załącznikiem w postaci zlecenia (...) k. 192 – 194, kopia pozwu k. 195-198 i faktury VAT nr (...) i listu przewozowego k. 199 - 200 k. 200, z dokumentów Sądu Rejonowego w Rzeszowie sygn.. akt V GNC 3307/15 k. 21, 29, 30 oraz pozwu k. 4-7, fotokopii listu przewozowego CMR k. 22 do 25, zeznania świadka S. H. k. 326 - 329,

Ł. B. nie miał upoważnienia do zawierania w imieniu powoda umów w zakresie kar umownych na wypadek złamania zakazu kontaktu z klientem. Do jego obowiązków na stanowisku spedytora należała obsługa klientów, planowanie trasy transportu, ustalanie daty przyjęcia ładunku, rozładunku, przyjęcia ładunku, ustalenie stawki, oraz poszukiwanie zleceń transportowych. Zlecenia wypełniane i wysyłane były powodowi na polecenie S. H. przez innych pracowników, także nie umocowanych w imieniu pozwanego, do zawierania umów w zakresie kar umownych

dowody: zeznania świadka Ł. B. k. 320 - 322, zeznania świadka S. H. k. 326 - 329, zeznania świadka K. D. k. 329-330, zeznania świadka R. M. k. 377- 378,

Zastrzeżenie w zakresie kary umownej dotyczącej zakazu kontaktu z klientem wprowadziła do formularza zleceń transportowych S. H., kierująca w czasie zawarcia spornej umowy transportowej spedycją pozwanego, wzorując się na podobnych funkcjonujących w tej branży. Treść tego zlecenie ulegała ewolucji, początkowo zakaz kontaktu z klientem nie dotyczył czasu po wykonaniu przewozu. Treść klauzuli, którą zaakceptował pozwany, nie została ustalona, ani przedstawiona do akceptacji przedstawicielom powoda uprawnionymi do jego reprezentacji.

dowody: e-mail z dnia 8.03.2016 k. 294, z wzoru umowy przewozowej zawieranej przez (...) Transport i (...)L k. 290-293, zlecenia transportowego nr (...) z dnia 7 stycznia 2014 r., faktury VAT nr (...) z dnia 17. stycznia 2014 r., zlecenia transportowego nr (...) z dnia 1 grudnia 2014 r., faktury VAT nr (...) z dnia 12. grudnia 2014 r., zlecenia transportowego nr (...) z dnia 30 czerwca 2014 r., faktury VAT nr (...) z dnia 8 lipca 2014 r., zlecenia transportowego nr (...) z dnia 16 grudnia 2014 r., faktury VAT nr (...) z dnia 29 grudnia 2014 r., zlecenia transportowego nr (...) z dnia 19 listopada 2014 r., faktury VAT nr (...) z dnia 28 listopada 2014 r., zlecenia transportowego nr (...) z dnia 10 grudnia 2014 r., faktury VAT nr (...) z dnia 22 grudnia 2014 r., k. 297-314, zlecenia transportowe, faktury i listy CMR k. 98– k. 165, kopia pozwu k. 195-198 i faktury VAT nr (...) i listu przewozowego k. 199 - 200 k. 200, z dokumentów Sądu Rejonowego w Rzeszowie sygn.. akt V GNC 3307/15 k. 21, 29, 30 oraz pozwu k. 4-7, fotokopii listu przewozowego CMR k. 22 do 25, zeznania świadka S. H. k. 326 - 329, zeznania słuchanego w charakterze pozwanego W. D. k. 382

Firma (...)L. będąc klientem pozwanego, kontaktowała się z nim za pośrednictwem pracownika w osobie właśnie S. H.. Gdy pracownik ten począwszy od początku lutego 2015 r. zmienił pracodawcę na powoda, C. S..L. za pośrednictwem S. H. rozpoczął zlecenie transportów powodowi. W tym samym przedziale czasu powód zatrudnił innych pracowników spedykcji uprzednio pracujących dla pozwanego. Pracownikom tym było wiadomo, iż C. S..L. był uprzednio klientem pozwanego. Powód współpracował z firmą (...) L. już uprzednio, a to w roku 2012 r.

dowody: umowa o pracę świadka J. S. k. 173, wypowiedzenie umowy o pracę z dnia 5. stycznia 2015 r. k. 168,, wypowiedzenie umowy o pracę z dnia 5. stycznia 2015 r. k. 172, wypowiedzenie umowy o pracę z dnia 29. grudnia 2014 r. k. 171, wypowiedzenie umowy zlecenia przez świadka A. R. k. 169, e-mail dnia 9.03.2016, k. 296, fv nr 23/11/10/12, k. 245 fv 93/11/12/12 k. 246, -potwierdzenia przelewów dokonane przez C. na rzecz powoda 3 szt k. 247-24 zeznania świadka A. R. k. 324-326, zeznania świadka S. H. k. 326 - 329, zeznania świadka K. D. k. 329-330, zeznania słuchanego w charakterze pozwanego W. D. k. 382.

Dokonując ustaleń stanu faktycznego Sąd oparł się na dowodach z wzajemnie potwierdzających się i spójnych zeznań świadków, którzy jako osoby uczestniczące w zawieraniu przedmiotowej umowy przewozu /Ł. B. i S. H./ czy też pracujące w tym czasie u pozwanego posiadały na te okoliczności wiarygodne informacje. Sąd dał wiarę dowodowi

z zeznań pozwanego na okoliczność wiedzy jego byłych pracowników co do klienta C. S..L. oraz przejścia tych pracowników do powoda, jak też okoliczności zamieszczenia spornej klauzuli w formularzu zlecenia oraz podzlecenia transportów powodowi, jako znajdujących oparcie także w pozostałym materiale dowodowym. Sąd postanowił dopuścić dowód z zeznań strony pozwanej pomijając dowód z zeznań strony powodowej która pomimo prawidłowego wezwania nie stawiała się na termin rozprawy. Sąd dał także wiarę dowodom z powołanych powyżej dokumentów, w tym z zalegających w aktach sprawy V GNc 3307/15, oraz ich kopii, które nie były kwestionowane co do zgodności z oryginałem przez strony postępowania i nie budziły też takich wątpliwości Sądu. Sąd pominął dowód z oświadczenia A. M. (1) oraz (...) P. (...) G. i G. sp. o.o. z dnia 25.03.2016 r. jako niedopuszczalny bo zmierzający do zastąpienia dowodu z zeznań w/w w charakterze świadków. Sąd pominął dowód z zeznań świadka K. K., który został zgłoszony dopiero w piśmie z dnia 22.03.2016r. tj. po odbytej rozprawie, bez usprawiedliwienia dlaczego nie został on zgłoszony w sprzecznie, a więc stanowił dowód spóźniony, którego uwzględnienie, jak okazało się podczas rozprawy w dniu 18 kwietnia 2016r. stanowiłoby jedyną przyczynę jej odroczenia, powodując zwłokę w postępowaniu Sąd pominął dowód z zeznań świadków S. K., A. M. (2) i W. W., informacji z ZUS wobec cofnięcia wniosków dowodowych przez wnioskodawców. Sąd pominął dowód z rejestru sprzedaży Vat powoda wobec powołania go na okoliczność bezsporną oraz z wobec wykazania tezy dowodowej innymi środkami dowodowymi.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powód wywodzi roszczenie z umowy sprzedaży (...) kc /, której zawarcie, treść, wykonanie przez powoda oraz należna z tytułu sprzedaży cena objęta wskazanymi w pozwie fakturami VAT nie była kwestionowana.

Pozwany odmawiając zapłaty powołał się na zarzut potrącenia /art. 498 kc i art. 499 kc/ kary umownej /art. 483 kc/.

Zarzut potrącenia jest środkiem obrony pozwanego. Oświadczenie o potrąceniu stanowi materialnoprawną podstawę procesowego zarzutu potrącenia. Pozwany tak jak w niniejszej sprawie w ramach tego zarzutu oświadcza wolę potrącenia, powołując się na fakt dokonania potrącenia i wynikające z niego skutki prawne, obejmujące trwałe zniweczenie żądania powoda /III CSK 317/11 wyrok SN 2012-06-21 LEX nr 1229968/. Dla uznania, że potrącenie wywołało skutek prawny w postaci wygaśnięcia (umorzenia) wzajemnych wierzytelności, nie wystarcza przy tym samo powoływanie się przez składającego oświadczenie o potrąceniu na fakt przysługiwania im wierzytelności przeznaczonej do potrącenia. Istnienie tej wierzytelności musi udowodnić.” / por.: II CSK 192/06 wyrok SN2006.11.14 LEX nr 233059/ .

Stosownie do art. 483 § 1 kc można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna).

W niniejszej sprawie koniecznym jest wobec powyższego przede wszystkim ustalenie, czy strony zawarły umowę odnośnie kary umownej, przy czym to na pozwanym, który wywodził z tego skutek prawny spoczywał ciężar wykazania zawarcia tej umowy /art. 6 kc/. W niniejszej sprawie brak podstaw, aby stwierdzić, iż umowa o karę umowną została zawarta.

Tytułem wstępu należy przypomnieć, że generalna regulacja ofertowego trybu zawarcia umowy, zawarta w art. 66-69 kc ma na celu unormowanie dwu podstawowych przesłanek dojścia do skutku umowy, a są nimi: consensus stron i wiązanie każdej z nich składanymi przez nią odrębnymi oświadczeniami woli. Umowę można zawrzeć za pośrednictwem przedstawiciela, a czynność prawna dokonana w granicy umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego /art. 95 kc/.

W ramach umowy przewozu przedmiotem świadczenia ze strony przewoźnika jest przewiezienie rzeczy, ze strony zlecającego uiszczenie wynagrodzenia /art. 774 kc /. Dla zawarcia umowy przewozu nie jest przy tym wymagana przez ustawę, ani nie była zastrzeżona przez strony żadna inna forma niż ustna. Odmiennej niż w art. 774 kc definicji umowy przewozu nie podaje też Konwencja o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów CMR, którą stosuje się do międzynarodowego zarobkowego przewozu towarów.

Przechodząc na grunt sprawy, strony ustaliły essentialia negotii umowy przewozu t.j. wynagrodzenie, przedmiot, trasę, termin - za pomocą środków porozumiewania się na odległość, co wynikało ze zgodnych zeznań świadków uczestniczących w zawarciu spornej umowy w imieniu obu stron, a to Ł. B. oraz S. H.. Z zeznań świadka wynikało także, iż niejednokrotnie przystępował on do wykonania umowy już po jej zawarciu tą drogą, nie oczekując na przychodzące następnie zlecenie transportowe, które traktował jedynie porządkowo. Stąd już w chwili osiągnięcia powyższego konsensusu istniały podstawy do uznania, że umowa przewozu została zwarta poprzez przedstawienie oferty zawierającej istotne postanowienia umowy i jej przyjęcie /art. 66 kc/. Okolicznością istotną jest, iż oferta złożona i przyjęta tą drogą, nie obejmowała kary umownej.

Pozostaje zatem ocena, czy strony zawarły umowę o kary umowne na wypadek złamania zakazu kontaktu z klientem pozwanego, poprzez zaakceptowanie przez powoda przesłanego mu następnie zlecenia transportowego nr (...) w charakterze załącznika do poczty elektronicznej, czy to w charakterze potwierdzenia umowy czy zawarcia nowej. Pozwany wywodzi bowiem roszczenie z tytułu kary umownej właśnie z jego treści, argumentując, że iż powód był związany postanowieniami tego zlecenia.

W sprawie nie znajdzie zastosowania art. 77¹ kc zgodnie z którym w wypadku, gdy umowę zawartą pomiędzy przedsiębiorcami bez zachowania formy pisemnej jedna strona niezwłocznie potwierdzi w piśmie skierowanym do drugiej strony, a pismo to zawiera zmiany lub uzupełnienia umowy, niezmiennie istotnie jej treści, strony wiąże umowa o treści określonej w piśmie potwierdzającym, chyba że druga strona niezwłocznie się temu sprzeciwiła na piśmie, a to z uwagi na niezachowanie formy pisemnej zlecenia transportowego, jako że zlecenie - załącznik do maila nie spełniał wymogu dotyczącego dokumentu spełniającego wymagania określone w art. 78 kc. Tym samym brak jest podstawowej przesłanki, a to potwierdzenia umowy ustnej zawartej pomiędzy przedsiębiorcami na piśmie. Kolejną kwestią jest, iż w ocenie Sądu zastrzeżenie kary umownej treści jak w niniejszej sprawie nie nosi znamion, niezmieniającej istotnie treści umowy.

Tymczasem tylko w wypadku łącznego spełnienia wszystkich omówionych przesłanek pismo potwierdzające powinno być traktowane jako oferta zawarcia umowy zmieniającej umowę pierwotną, która może być przyjęta w sposób milczący, poprzez zaniechanie złożenia sprzeciwu. Natomiast pismo niespełniające któregokolwiek z wymogów może być ewentualnie kwalifikowane jedynie jako oferta w rozumieniu art. 66 § 1 kc, wszczynająca typowy proces zawierania umowy modyfikującej w zwykłym trybie ofertowym /Kodeks cywilny. Komentarz red. prof. dr hab. Edward Gniewek, prof. dr hab. Piotr Machnikowski Rok wydania: 2014/.

Zaznaczyć przy tym należy, iż sam pozwany nie traktuje treści w/w zlecenia transportowego, w kategoriach oferty co do kary umownej, argumentując jedynie na rzecz zawarcia samej umowy przewozu i jej potwierdzenia. Tym samym więc należy przyjąć, iż oferta w zakresie co do kary umownej w rozumieniu art. 66 kc w ogóle nie została złożona, skoro kara nie była przedmiotem umowy ustnej, a sam pozwany nie traktuje spornego zlecenia jako nowej oferty.

Jeżeli jednak uznać (ku czemu zważywszy na powyższe brak podstaw), iż przesłanie powodowi potwierdzenia umowy ustnej wraz z dodatkowymi postanowieniami w przedmiocie kary umownej należy traktować jako ofertę zawarcia umowy /art. 66 kc/ co do kary umownej z tytułu naruszenia zakazu kontaktu z klientem, należy rozważyć czy strony umowę tę w tym zakresie ostatecznie zawarły.

Analiza wyników postępowania dowodowego wskazuje, iż powód nie złożył wyraźnego oświadczenia woli w rozumieniu art. 60 kc w przedmiocie przyjęcia oferty co do umowy o karę umowną / art. 66 kc/. Nie odpowiedział mailowo i nie wyraził w tym zakresie akceptacji. Brak również podstaw by przyjąć, iż przystąpienie do realizacji przewozu (na podstawie zawartej odrębnie ustnej umowy) stanowiło wyraz akceptacji odrębnej w formie i czasie oferty w zakresie kary umownej.

W sprawie nie znajdzie przy tym zastosowania art. 68¹ kc, jako że to pozwany złożył ofertę zawarcia umowy przewozu powodowi, a ten ją zaakceptował w rozmowie z przedstawicielem pozwanego. Zatem nie ma mowy o

traktowaniu zlecenia transportowego jako odpowiedzi na ofertę z zastrzeżeniem zmian lub uzupełnień, o której mowa w powołanym przepisie. Nadto trudno jest uznać, nowe postanowienie co do kary umownej o treści jak w niniejszej sprawie za niezmiennie istotnie treści oferty.

Sąd miał też na uwadze, iż wola osoby może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny /art. 60 kc/, przy czym istotną cechą dorozumianego oświadczenia woli jest szczególna rola kontekstu, sytuacji towarzyszącej zachowaniu podmiotu. W okolicznościach sprawy za oświadczenie woli w przedmiocie akceptacji zlecenia transportowego co do kar umownych, nie można uznać jednak wyłącznie samego powołania się w fakturze na numer zlecenia, jako że jak to wynikało z zeznań w/w świadków oraz okoliczności sprawy, był on traktowany wyłącznie porządkowo dla oznaczenia przewozu, celem rozliczenia go między stronami. Nie zmienia powyższego, jak to argumentował pozwany, sam fakt powołania się na to zlecenie w pozwie w innej sprawie, w którym powód przecież wyraźnie zaprzeczał zawarciu umowy o kary umowne. Pod rozwagę na płaszczyźnie ewentualnego oświadczenia woli w przedmiocie przyjęcia oferty co do kary umownej Sąd wziął pod uwagę milczenie pozwanego. Co do zasady przyjmuje się, że bierne zachowanie się (milczenie) nie oznacza ani potwierdzenia, ani zaprzeczenia (nie jest oświadczeniem woli). Nie może zatem oznaczać akceptacji oferty jako, że do zawarcia umowy dochodzi w momencie, gdy w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez oferenta, adresat tego oświadczeniałoży wyraźne własne oświadczenie o jej przyjęciu. Bierne zaś zachowanie podmiotu prawa cywilnego t.j. jego milczenie, może być sposobem złożenia oświadczenia woli, jeżeli istnieją reguły znaczeniowe, wiążące z nim sens w postaci woli wywołania skutku prawnego art. 60 kc. Innymi słowy bierne zachowanie może prowadzić do złożenia oświadczenia woli jedynie w szczególnych okolicznościach, które nakazują przypisać milczeniu wolę dokonania czynności prawnej. W sprawie w treści zlecenia, nie zastrzeżono, iż milczenie adresata uznawane będzie za akceptację oferty. W sprawie brak także podstaw do uznania milczenia jako akceptacji oferty w zakresie kary umownej w oparciu o reguły ustawowe.

W realiach sprawy nie znajdzie zastosowania art. 69 kc, który wiąże z milczeniem akceptację oferty w przypadku, gdy według ustalonego w danych stosunkach zwyczaju nie jest ona wymagana, a strona przystąpi do wykonania.

W stosunkach między stronami w ogóle nie było o milczącej akceptacji, ponieważ umowę zawierano w sposób czynny, pracownik pozwanego pytał pracownika powoda czy ten przyjmie przewóz, a następnie ustalano konkretne warunki realizacji umowy przewozu. I jak wynikało z zeznań świadków z chwilą ustalenia wszystkich elementów istotnych umowy przewozu, umowa przewozu uważana była za zawartą.

Ewentualna oferta zawarcia umowy o karę umowną po pierwsze nie znajdowała miejsca w ustalonym w danych stosunkach zwyczaju, ponieważ w tym zakresie strony nie czyniły żadnych ustaleń, a po drugie brak podstaw do przyjęcia, aby powód do wykonania tej umowy (o karę umowną) przystąpił. Wręcz przeciwnie brak podstaw aby jego zachowaniu akceptację dla związania karą umowną przypisać.

Sąd miał także na uwadze treść art. 68⁽⁽²⁾⁾kc. W doktrynie i orzecznictwie podkreśla się jednolicie, iż z uwagi na wyjątkowość tej regulacji, powinna ona być stosowana ściśle, bez możliwości wykładni rozszerzającej. Nie może być bowiem tak, aby stosowanie owego milczącego mechanizmu stało się polem do nadużyć. Reprezentowany jest postulat ostrożnej i restryktywnej wykładni milczenia, mający zapobiec nieuzasadnionemu naruszaniu sfery wolności (autonomii) podmiotu prawa cywilnego /zob. też Kodeks cywilny. Komentarz red. prof. dr hab. Edward Gniewek, prof. dr hab. Piotr Machnikowski wyr. SN z 26.7.2000 r., I CKN 398/00, Legalis; uchw. SN z 5.2.1992 r., III CZP 154/91, Wok. 1992, Nr 5, s. 4/.

Przechodząc na grunt sprawy, w ocenie Sądu w sprawie brak podstawowej przesłanki tego przepisu, a to stałości stosunków, które to pojęcie nie zostało zdefiniowane w kodeksie cywilnym. Sąd Okręgowy podziela pogląd, iż ze stałością stosunków w rozumieniu art. 68² KC mamy do czynienia, gdy strony są związane umowami gospodarczymi w dłuższym okresie (np. umowy kooperacji, franchisingu), wiązącymi się ze stałą współpracą gospodarczą; incydentalne umowy danego typu, zawierane pomiędzy stronami co pewien czas, nie są "stałymi stosunkami" w rozumieniu art. 68² kc, jeśli nie prowadzą do powstania stałej współpracy gospodarczej /wyr. SA w Katowicach z 18.3.2004 r., I ACA 1238/03, OSA 2005, Nr 5, poz. 24/. W przedmiotowej sprawie, niewątpliwie strony wielokrotnie zawierały

umowy transportowe, nie łączyła ich jednak w tym zakresie żadna umowa ramowa, czy to pisemna czy ustna. Pozwany zlecał powodowi wykonywania transportów niejako doraźnie, w razie potrzeby, gdy sam nie był w stanie ich wykonywać z uwagi na brak w danym czasie wolnych pojazdów w swoim własnym taborze. Doraźności w ocenie Sądu nie zmienia sama częstotliwość zleceń. Powód był jednym z przynajmniej dwójga przewoźników, którym zlecał transport pozwany. Każdorazowo treść poszczególnych umów transportowych była ustalana. Zobowiązanie z kary umownej nie było elementem tych stosunków. Strony nie realizowały tego typu umowy, nie było w tym zakresie żadnej praktyki. Kontekst sytuacyjny opisany w stanie faktycznym jak również rozmiar i wartość zobowiązania (100 000 euro) wyklucza zdaniem Sądu przyjęcie zawarcia umowy na zasadzie art. 68² KC. W ocenie Sądu brak zresztą w niniejszej sprawie przesłanki skutecznego „otrzymania oferty”, a to w kontekście adresata, innymi słowami, brak podstaw dla przyjęcia, iż w ogóle dotarła do adresata, z którego milczeniem można w świetle art. 68² kc wiązać potencjalnie jej akceptację. Ofertę w tym zakresie odebrał bowiem pracownik powoda, który w ogóle nie został umocowany przez powoda do zawierania umów co do tego typu kar umownych. Pozwany zaś ze swej strony nie zadbał w jakikolwiek sposób, aby oferta w tym zakresie dotarła do osób uprawnionych do reprezentacji powoda i składania oświadczeń woli w jego imieniu w tym zakresie.

Wskazać bowiem należy, iż wprawdzie klauzulę w zleceniu transportowym dodał pracownik pozwanego po jego akceptacji, jednak już samo zlecenie transportowe odebrał pracownik powoda, nieuprawniony do zawierania umów tym zakresie i to on następnie powoływał się na numer spornego zlecenia w wystawionej fakturze VAT.

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku restryktywnej wykładni przepisu art. 68² kc. Tylko w ten sposób można bowiem zapobiec niebezpieczeństwom, jakie wiążą się z uregulowaniem komentowanego przepisu, w postaci narzucania adresatom niekorzystnych warunków umowy, czy jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie narzucaniu postanowień o daleko idących skutkach i ciężarze adresatowi, którego pracownik, sam nie posiadając uprawnień do zawarcia umowy w zakresie kar umownych, ignorował treść dodatkowej oferty zawartej w otrzymywanym następczo, już po zawarciu umowy przewozu, w zleceniu transportowym.

W sprawie brak jest podstaw do uznania, iż umocowanie Ł. B. obejmowało zawarcie umowy o karę umowną. Przeciwnie, z zeznań tego świadka wynikało, że był umocowany do obsługi klientów, ustalania warunków przewozu w zakresie trasy, frachtu, ładunku czasu przewozu, t.j. elementów istnych umowy przewozu /art. 774 kc/, jak też poszukiwania zleceń transportowych dla swego pracodawcy, na co także wskazuje na charakter wykonywanych przez niego czynności.

Stanowisko powoda w tym przedmiocie jest konsekwentne. Przypomnieć bowiem należy, że ten w pozwie o zapłatę wynagrodzenia za przewóz wniesionym przeciwko pozwanemu, a opartym m.in. na fakturze Vat nr (...) wystawionej w oparciu o zlecenie transportowe sporne w niniejszej sprawie, a to nr (...), wniesionej przed Sądem Rejonowym w(...) pod sygn. akt VI GNc 3307/15 prezentował jasne i korelujące z twierdzeniami w przedmiotowej sprawie stanowisko, iż umowa została zawarta telefonicznie, Ł. B. nie miał zaś upoważnienia do zawierania umów z zakresu kar umownych.

W sprawie brak przy tym podstaw do zastosowania domniemania z art. 97 kc, a to z tej przyczyny, iż umowa o karę umowną na wypadek złamania zakazu kontaktu z klientem, w tym przez okres czasu po wykonaniu przewozu, nie wchodzi w zakres pojęcia czynności które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług tego przedsiębiorstwa, a o których mowa w powołanym przepisie. Nie zmieniały powyższego także istniejąca w branży przewozowej praktyka klauzul zakazujących kontaktu z klientem. Takie postanowienie bowiem nadal nie jest objęte pojęciem czynności zazwyczaj dokonywanych z osobami korzystającymi z usług przedsiębiorstwa przewozowego. Czynnością taką jest bez wątpienia usługa przewozu, klauzula zaś zakazująca kontaktu i zastrzegająca wysoką karę umowną za złamanie zakazu kontaktu z klientem, jak to wynikało zresztą z treści także zleceń transportowych stosowanych na pewnym etapie przez samego pozwanego, nie jest oczywista i nie jest nieodłącznie związana z zawarciem umowy przewozu, także pomiędzy przedsiębiorcami.

Tymczasem dla uznania domniemania z art. 97 kc osoba czynna w lokalu musi dokonać czynności mieszczącej się w ramach tych, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług danego przedsiębiorstwa.

Należy się zgodzić z twierdzeniem, że chodzi o czynności należące do typowego (rutynowego) zakresu działania przedsiębiorstwa. Za takim kierunkiem interpretacji przemawiają przede wszystkim ustawowe zwroty: "usługi przedsiębiorstwa" oraz "zazwyczaj". /Kodeks cywilny. Komentarz red. prof. dr hab. Edward Gniewek, prof. dr hab. Piotr Machnikowski Rok wydania: 2014 Wydawnictwo: C.H.Beck/.

Należy także mieć na uwadze, iż choć literalna wykładnia art. 97 kc nie uzależnia zastosowania tego przepisu od dobrej wiary osoby, która dokonała czynności z osobą czynną w lokalu przedsiębiorstwa, to trafnie przyjmowane jest, że jeżeli klient przedsiębiorstwa wiedział albo przy dołożeniu należytej staranności mógł się dowiedzieć, że dokonuje czynności z osobą nieuprawnioną, czynność taka nie podlega ochronie /por. wyr. SN z 12.12.1997 r., III CKN 160/97, OSN 1998, Nr 6, poz. 100/. W przedmiotowej sprawie klientem tym był podmiot profesjonalny, który winien dołożyć starań celem ustalenia zakresu umocowania osoby która działa w imieniu powoda tym bardziej, iż zawierał umowę wykraczającą poza samą standardową umowę przewozu, a która to, a nie umowa o kary umowne za złamanie zakazu kontaktu z klientem , należy do umów zazwyczaj zawieranych w ramach usług świadczonych przez powoda.

Mając na uwadze brak podstaw do uznania, iż zawarto umowę o karę umowną, zarzut potrącenia zgłoszony przez pozwanego należało uznać za niezasadny, w konsekwencji zaś nie doszło do umorzenia wzajemnej i bezspornej w sprawie wierzytelności powoda z tytułu ceny sprzedaży /art. 535 kc / oraz odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia / art. 481 kc/ .

W świetle powyższego, wobec niezawarcia umowy której ważność można by badać, zbędnymi były rozważania odnośnie zarzutu powoda dotyczących nieważności klauzuli zakazującej konkurencji jako sprzecznej z zasadami współzycia społecznego i wskazanymi przez powoda przepisami prawa. Zbędnym było także odnoszenie się do wniosku o miarkowanie kary umownej.

Mając na uwadze powyższe Sąd uwzględnił powództwo w całości orzekając na podstawie art. 535 kc i art. 481 kc oraz art. 482 kc w zakresie odsetek od zaległych odsetek od dnia wniesienia pozwu jak w pkt I wyroku.

W przedmiocie kosztów postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania . Na zasądzone koszty złożyły się : opłata od pozwu (5 664 zł) oraz koszty zastępstwa procesowego wraz opłatą skarbową od pełnomocnictwa (3 617zł).